

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Ужгород 2021

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка» для здобувачів вищої освіти галузі знань **23 «Соціальна робота»** спеціальності **231 «Соціальна робота»** освітньої програми «Соціальна робота».

Розробник: Повідайчик О.С., д.п.н., доцент, професор кафедри соціології та соціальної роботи.

Рецензенти:

- Козубовська І.В., д.п.н., професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
- Бартош О.П., к.п.н., доцент, доцент кафедри соціології та соціальної роботи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Методичні рекомендації розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи, протокол №11 від 16.06.2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук протокол №2 від 26.10.2021 р.

ЗМІСТ

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	5
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	9
ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	12
ТЕСТИ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ.....	17
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	22
ТЕМИ РЕФЕРАТІВ.....	24
ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	25
ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ.....	29
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	30

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Динамічність, конфліктність і невизначеність у сучасному суспільстві зумовлюють наявність значної кількості людей, які відчують себе соціально незахищеними. В першу чергу, це стосується дітей та молоді. Означене ускладнює реалізацію завдань, які стоять перед установами соціального захисту населення і формує високий попит на фахівців, які вміють професійно оцінити проблему і допомогти у її вирішенні. Саме тому соціально-педагогічна діяльність і система підготовки фахівців у цій галузі набувають особливо важливого значення.

Мета курсу «Соціальна педагогіка» полягає в розкритті теоретичних основ соціальної педагогіки як науки і навчальної дисципліни, виявленні особливостей соціально-педагогічної діяльності.

Завдання навчальної дисципліни: сформувати в студентів уявлення про соціальну педагогіку як науку, її об'єкт, предмет, мету, завдання і методи, взаємозв'язок з іншими науками; з'ясувати тенденції становлення і розвитку соціальної педагогіки; розкрити зміст і особливості соціально-педагогічної діяльності; визначити форми і методи соціально-педагогічної діяльності; ознайомити з кваліфікаційними вимогами, стандартами професії соціального педагога; розкрити специфіку соціально-педагогічної діяльності з різними категоріями осіб і особливості роботи в різних соціальних інституціях.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в студентів повинні бути сформовані такі компетентності:

- *загальні:* здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів (ЗК-1); знання і розуміння предметної області та розуміння професії, базових понять соціальної роботи (ЗК-2); здатність вчитися і бути сучасно навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації (ЗК-4); здатність визначати, формулювати та професійно розв'язувати проблеми (ЗК-6); здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК-9);

- *фахові:* уміння застосувати на практиці базові та інструментальні цінності соціальної роботи, розуміння соціальних і психологічних наслідків своєї професійної діяльності (ФК-1); бути готовим до участі у здійсненні управлінських заходів для вирішення ситуацій, які утруднюють соціальне функціонування окремих індивідів, сімей, груп, громад (ФК-2); бути здатним до координації зусиль різних організацій соціальної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту груп ризику (ФК-3); володіння навичками аналізу соціального та фізичного середовища, інфраструктури забезпечення благополуччя різних груп населення (ФК-4); володіння навичками диференціації соціальної роботи з клієнтами з врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик (ФК-12); організація і проведення

заходів з профілактики соціальних проблем, які порушують нормальну життєдіяльність особи, сім'ї, групи, громади та суспільства в цілому (ФК-13); здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі соціології, психології, медицини, педагогіки, права, менеджменту та ін. наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, з метою максимізації соціальних ресурсів у відповідності до потреб та інтересів користувачів послуг (ФК-14); застосування технологій професійного втручання, здійснення соціально-правового захисту та представництво інтересів клієнтів (ФК-15).

ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціальна педагогіка», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	ПРН3
Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.	ПРН5
Застосовувати методи виховання та самовиховання, які орієнтовані на систему індивідуальних, національних і загальнолюдських цінностей в професійній діяльності, створювати умови для успішної соціалізації та самореалізації особистості.	ПРН 26

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Здатність виконувати соціально-педагогічну діяльність з опорою на наукові концепції і принципи соціальної педагогіки; вміння визначати проблему, розробляти план та конкретизувати заходи щодо її вирішення; здатність застосовувати здобуті в процесі навчання знання, вміння та навички в процесі реалізації професійних функцій.	ПРН3

Знання теорії соціальної педагогіки, соціального виховання, способів попередження негативного впливу факторів соціального середовища на особистість, шляхів подолання проблем та прогнозування наслідків, здатність використовувати адекватні форми і методи роботи.	ПРН5
Знання методів соціального виховання, здатність застосовувати методи впливу на інтелектуальну (переконування), емоційно-вольову (навіювання, вправи), мотиваційну (стимулювання), предметно-практичну (організація діяльності) сфери, саморегуляцію (корекція, рефлексія).	ПРН26

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Соціальна педагогіка як наука, професійна діяльність і навчальна дисципліна. Історичні аспекти розвитку соціальної педагогіки. Соціальна педагогіка як наука. Соціальна педагогіка як професійна діяльність. Соціальна педагогіка як навчальна дисципліна. Принципи і методи соціальної педагогіки. Функції соціальної педагогіки: виховна, соціально-правова, соціально-реабілітаційна. Прикладні завдання соціальної педагогіки. Місце соціальної педагогіки в системі наук. Основні теорії соціальної педагогіки.

Тема 2. Базові категорії соціальної педагогіки. Основні поняття соціальної педагогіки. Соціалізація особистості як соціально-педагогічне явище. Структура і етапи соціалізації. Фактори соціалізації. Засоби, агенти і механізми соціалізації особистості. Соціальне середовище як необхідна умова соціалізації особистості. Наукові підходи до розуміння сутності процесу соціального виховання. Цілеспрямований розвиток людини як об'єкт соціального виховання. Особистість як індивідуальний суб'єкт соціального виховання. Групові та соціальні суб'єкти системи соціального виховання. Специфічні принципи соціального виховання. Види соціального виховання: освіта (просвіта), організація соціального досвіду, індивідуальна допомога. Соціальна адаптація, профілактика, реабілітація. Соціальні послуги.

Тема 3. Соціально-педагогічна робота як різновид професійної діяльності. Мета, основні завдання, зміст, структура, предмет соціально-педагогічної діяльності. Поняття і характеристика суб'єктів соціально-педагогічної діяльності. Особистість як суб'єкт соціальних відносин і соціальної діяльності. Характеристика об'єктів соціально-педагогічної діяльності за кваліфікаційними ознаками та видами об'єктів. Ресурсне забезпечення соціально-педагогічної діяльності.

Тема 4. Кваліфікаційні вимоги до соціального педагога. Фахові вимоги до соціального педагога. Посадові обов'язки фахівця. Професійні знання та уміння, необхідні для практичної соціально-педагогічної діяльності. Особистісні якості соціального педагога. Характеристика функцій діяльності соціального педагога. Професійні ролі соціального педагога. Професійно-етична культура соціального педагога. Особливості професійної підготовки соціальних педагогів та соціальних працівників в Україні і за рубежом.

Тема 5. Сім'я як мікросередовище соціалізації особистості. Сім'я як мала група та соціальний інститут. Соціалізуючі функції сім'ї. Параметри сім'ї. Функції сім'ї як соціального інституту. Типологія сімей. Поняття батьківства. Стилi батьківства, їх вплив на формування особистості дитини. Напрями соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Соціальне інспектування сім'ї. Характеристика соціального супроводу сім'ї. Типологія форм соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Соціальна підтримка молодих сімей. Особливості соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Модуль 2.

Тема 6. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами та дітьми, які залишилися без батьківського піклування. Сирітство та бездоглядність як соціальні явища. Категорії дітей, що потребують усиновлення, опіки й піклування, підтримки з боку держави. Форми державного піклування та сімейного влаштування дітей-сиріт – усиновлення, опіка (піклування), прийомна сім'я, ДБСТ, притулок, будинок дитини, школа-інтернат. Теоретичні засади та принципи соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Основні форми і методи роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Організація надання соціально-педагогічної допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування. Реінтеграція вихованців інтернатних закладів.

Тема 7. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації. Сутність девіантної поведінки. Види девіантної поведінки. Біологічні, психологічні, соціологічні теорії девіації. Характеристика девіантної поведінки. причини соціальних відхилень у поведінці неповнолітніх. Зміст соціально-педагогічної діяльності з девіантною молоддю.

Тема 8. Основи віктимології. Поняття та провідні завдання соціально-педагогічної віктимології. Об'єкти та основні категорії соціальної віктимології. Фактори віктимності особистості. Віктимність, спричинена вродженими або набутими травмами, невиліковними хворобами, психічними відхиленнями. Безпритульність дітей, підлітків та дорослих як чинник віктимності особистості. Біженці, добровільна та вимушена міграція людей.

Тема 9. Особливості соціальної підтримки дітей та молоді з обмеженими функціональними можливостями. Поняття інвалідності, її причини та види. Моделі підтримки осіб з обмеженнями життєдіяльності. Шляхи інтеграції дітей та молоді з обмеженнями життєдіяльності у соціальне середовище. Напрямки соціальної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями. Зміст та форми роботи з дітьми та молоддю з особливостями психофізичного розвитку.

Тема 10. Соціально-педагогічна робота в загальноосвітніх закладах та соціальних службах. Зміст та форми соціально-педагогічної діяльності в школі. Функціональні обов'язки соціального педагога в загальноосвітніх закладах. Структура соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Основні напрямки та форми їх роботи. Діяльність спеціалізованих служб (центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями, соціальний гуртожиток, соціальний центр матері і дитини, центр соціально-психологічної допомоги, центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді, центр медико-соціальної реабілітації та ін.). Організація соціально-педагогічної роботи в клубах за місцем проживання.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	У тому числі					
	Усього	лекції	практичні	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Соціальна педагогіка як наука, професійна діяльність і навчальна дисципліна	6	2				4
Тема 2. Базові категорії соціальної педагогіки	8	2	2			4
Тема 3. Соціально-педагогічна робота як різновид професійної діяльності	9	2	2			5

Тема 4. Кваліфікаційні вимоги до соціального педагога	9	2	2			5
Тема 5. Сім'я як мікросередовище соціалізації особистості	11	4	2			5
<i>Модульна контрольна робота</i>	2		2			
<i>Разом за модуль</i>	45	12	10			23
Модуль 2						
Тема 6. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами та дітьми, які залишилися без батьківського піклування	6	2				4
Тема 7. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації	8	2	2			4
Тема 8. Основи віктимології	9	2	2			5
Тема 9. Особливості соціальної підтримки дітей та молоді з обмеженими функціональними можливостями	9	2	2			5
Тема 10. Соціально-педагогічна робота в загальноосвітніх закладах та соціальних службах	11	4	2			5
<i>Модульна контрольна робота</i>	2		2			
<i>Разом за модуль</i>	45	12	10			23
Разом	90	24	20			46

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Практичні заняття з курсу «Соціальна педагогіка» передбачають обговорення студентами питань за темами, попередньо визначеними робочою навчальною програмою. Особливістю таких занять є активна участь студентів під час з'ясування проблем, запропонованих до розгляду.

Провідна мета практичних занять – навчити студентів мислити, висловлювати свої судження, аналізувати думки інших, для того, щоб відбувався постійний рух в інтелектуальному розвитку, з метою формування наукового світогляду, відбувається пошук істини з дотриманням культури спілкування.

Робота на практичних заняттях передбачає застосування різних форм і методів, як от:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- виконання практичних завдань (складання бібліографії, написання анотації та ін.);
- конспектування першоджерел;
- написання есе тощо.

Виступи студентів – короткі логічно завершені повідомлення навчального матеріалу в монологічній формі з необхідними поясненнями.

Виступ повинен відповідати таким вимогам:

- бути переконливим – для цього необхідно скласти тези виступу, в яких визначити основну думку та послідовність її розкриття; уточнити достовірність використаних фактів;
- виступ повинен бути аргументованим, послідовним, в усній формі, спираючись на носії інформації або без них;
- необхідно закінчити виступ підбиттям підсумків – висловити своє ставлення до проблеми, з якої проводився виступ;
- зробити висновки, в яких зазначити власну точку зору вирішення проблеми.

Практичні заняття з дисципліни «Соціальна педагогіка» передбачають виконання різних завдань.

Складання бібліографії. Бібліографія – це науково-систематизований перелік та опис різних видань за якоюсь ознакою; перелік наукової літератури для опрацювання стосовно вивчення якоїсь проблеми. Педагогічна функція складання бібліографії полягає в оволодінні бібліографічною культурою, що означає уміння користуватися довідниками, посібниками, алфавітним і систематичним каталогами, різними картотеками в бібліотеках; проводити самостійний пошук необхідної літератури, що сприяє використанню більш широкого за тематикою кола видань.

Написання анотації. Анотація – це коротка характеристика книги, посібника тощо, яка знайомить із змістом цих видань у вигляді переліку основних питань, які розглянуто. Педагогічна функція написання анотації полягає в умінні коротко охарактеризувати зміст праці, проаналізувати та узагальнювати матеріал; визначити коло осіб, для яких видання призначено.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки.

- прочитайте запропоноване першоджерело;
- правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані);
- складіть план (простий або складний);
- для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі;
- подайте прочитаний текст у формі тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо;
- для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

Алгоритм підготовки.

- підберіть літературу, у якій розкривається тема реферату;
- складіть план реферату;
- опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел;
- систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату;
- дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми;
- оформіть реферат відповідно до вимог;
- на основі реферату підготуйте усну доповідь на практичне заняття.

Підготовка есе. Есе – це прозовий твір невеликого обсягу і вільної композиції, який виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного приводу чи питання і явно не претендує на визначальне або вичерпне трактування предмета.

Мета есе полягає у розвитку таких навичок, як самостійне творче мислення і письмовий виклад власних думок.

Написання есе є надзвичайно корисним, оскільки це дозволяє автору навчитися чітко і грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, використовувати основні поняття, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати досвід відповідними прикладами, аргументувати свої висновки.

Структура есе визначається пропонованими до нього вимогами:

- думки автора есе з проблеми викладаються у формі коротких тез;
- думка повинна бути підкріплена доказами, тому за тезою слідують аргументи.

Аргументи – це факти, явища суспільного життя, події, життєві ситуації і життєвий досвід, наукові докази, посилання на думку вчених та ін. Краще надавати два аргументи на користь кожної тези: один аргумент здається непереконливим, три аргументи можуть «перевантажити» виклад, виконаний в жанрі, орієнтованому на стислість і образність.

Таким чином, есе набуває такої структури (кількість тез і аргументів залежить від теми, обраного плану, логіки розвитку думки): вступ – теза, аргументи – теза, аргументи – теза, аргументи – висновок.

При написанні есе важливо також враховувати наступні моменти:

- вступ і висновок повинні зосередити увагу на проблемі (у вступі вона ставиться, у висновку – резюмується думка автора);
- Необхідними є виділення абзаців, червоних рядків, встановлення логічного зв'язку між абзацами (так досягається цілісність роботи);
- стиль викладу: есе властиві емоційність, експресивність, художність.

У процесі самостійної роботи відбувається не тільки краще засвоєння студентами навчального матеріалу, але й розвиток умінь аналізувати його, робити певні висновки та узагальнення. Рекомендується не обмежуватися лише суто теоретичним підходом до опанування навчального матеріалу дисципліни, а за можливістю звертати увагу на міжпредметні зв'язки: використовувати під час розгляду тих чи інших навчальних тем отримані раніше знання.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Предмет і завдання соціальної педагогіки. Основні категорії соціальної педагогіки.

Мета заняття: усвідомлення основних понять соціальної педагогіки, її основних завдань та принципів. Засвоєння знань щодо провідних категорій соціальної педагогіки.

Основні питання:

1. Розкрити зміст поняття «соціальна педагогіка».
 2. Охарактеризувати провідні категорії соціальної педагогіки.
 3. Визначити ознаки соціальної педагогіки, відмінні від загальної педагогіки.
 4. Розкрити зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками.
 5. Опрацювати і виписати в словник визначення таких понять (провідні категорії соціальної педагогіки):
 - соціальна реабілітація;
 - медична реабілітація;
 - психологічна реабілітація;
 - опіка, піклування;
 - діти;
 - молодь.
 6. Скласти список соціальних послуг, користувачем яких ви є.
- Література: 1, 5, 12, 16.

Тема 2. Історичні аспекти становлення і розвитку соціальної педагогіки за кордоном та в Україні.

Мета заняття: усвідомлення та засвоєння знань про основні етапи становлення соціальної педагогіки як науки в Україні та інших державах.

Основні питання:

1. Охарактеризувати проблеми соціального виховання Античності та Середньовіччя.
2. Описати гуманістичний ідеал соціального виховання епохи Відродження.
3. Проаналізувати теорію та практику соціального виховання епохи Просвітництва та початку Нового часу.
4. Охарактеризувати розвиток соціальної педагогіки в Європейських країнах у ХІХ-ХХ ст.
6. Проаналізувати особливості у розвитку соціальної педагогіки у США.
7. Описати історичний аспект становлення і розвитку соціальної педагогіки в Україні.

Література: 2, 3, 4, 7, 11, 13, 16.

Тема 3. Соціалізація особистості як соціально-педагогічна проблема.

Мета заняття: усвідомлення та засвоєння знань про поняття «соціокультурної сфери» та її ролі у соціалізації особистості; основні фактори, агенти та засоби соціалізації. Засвоєння знань про найважливіші системи соціалізації підростаючого покоління.

Основні питання:

1. Визначити сутність процесу соціалізації.
2. Пояснити різницю між соціалізацією як соціальним явищем та категорією соціальної педагогіки.
3. Розкрити основні фактори, засоби та результати соціалізації.
4. Описати агенти, механізми та фактори соціалізації.
5. Порівняти системи соціалізації підростаючого покоління за М. Монтесорі, В.О. Сухомлинським, Л.С. Виготським та ін.
6. Опрацювати і виписати в словник фактори соціалізації.

Література: 3, 4, 6, 7, 10, 11, 13, 14, 16.

Тема 4. Соціально-виховні інститути в системі соціалізації особистості.

Мета заняття: оволодіння структурою знань про основні завдання та функції соціального педагога у школах, закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Основні питання:

1. Розкрити зміст основних напрямків роботи соціального педагога в загальноосвітньому закладі.

2. Охарактеризувати основні ролі та визначити основні напрямки діяльності соціального педагога щодо забезпечення прав вихованців закладів для дітей-сиріт та дітей, що позбавлені батьківського піклування.

3. З якими соціальними інституціями взаємодіє соціальний педагог, що працює у вищезазначених закладах? Наведіть приклади.

4. Охарактеризувати основний зміст та напрямки діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

5. Провести порівняльний аналіз функціоналу соціального педагога школи та спеціаліста центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

6. Підготувати та описати досвід роботи соціального педагога одного з загальноосвітніх навчальних закладів.

Література: 2, 3, 6, 7, 8, 11, 16.

Тема 5. Особливості соціально-педагогічної діяльності.

Мета заняття: оволодіння структурою знань про соціально-педагогічну діяльність. Засвоєння знань про основні технології соціальної роботи (діагностика, профілактика, корекція, терапія, експертиза).

Основні питання:

1. Дати характеристику цілей соціально-педагогічної діяльності.

2. Охарактеризувати основні цінності, що характеризують соціально-педагогічну діяльність.

3. Охарактеризувати основні технології соціальної роботи (діагностика, профілактика, корекція, терапія, експертиза).

4. Розкрити основні аспекти соціальних ролей соціального педагога.

5. Розробити критерії оцінки діяльності соціального педагога.

Література: 1, 4, 5, 7, 9, 10, 14, 15, 16.

Тема 6. Ресурси соціально-педагогічної діяльності.

Мета заняття: усвідомлення та засвоєння знань про значення ресурсів в соціально-педагогічній діяльності, класифікацію ресурсів. Формування вмінь добирати доцільні ресурси соціально-педагогічної діяльності в практичній роботі.

Основні питання:

1. Розкрити поняття «ресурси соціально-педагогічної діяльності».

2. Охарактеризувати внутрішні ресурси соціально-педагогічної діяльності.

3. Розкрити основні види зовнішніх ресурсів соціально-педагогічної діяльності.

4. Навести приклади проблемних ситуацій, які можуть стати об'єктом соціально-педагогічної діяльності і скласти перелік необхідних ресурсів до кожної з них.

5. Обґрунтувати доцільність вибору ресурсів до кожної з поданих практичних ситуацій.

Література: 1, 2, 3, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 16.

Тема 7. Сім'я як провідний фактор соціального виховання особистості.

Мета заняття: усвідомлення та засвоєння знань про різновиди сімей, їх функції та виховні можливості. Формування умінь визначати різновидів сімей та проблем, які можуть в них виникати.

Основні питання:

1. Розкрити поняття «сім'я», її основні проблеми, роль і місце у соціальному вихованні особистості.

2. Охарактеризувати функції сім'ї.

3. Визначити особливості розвитку, формування та соціалізації дитини в сім'ях різних типів.

4. Визначити основні напрями соціально-педагогічної роботи з сім'єю.

5. Скласти перелік форм соціально-педагогічної роботи з сім'єю.

6. Описати мотиви, які впливають на реалізацію виховної діяльності батьків.

7. Визначити і описати сучасні тенденції, які впливають на формування готовності молоді сім'ї до реалізації її виховного потенціалу.

Література: 3, 5, 6, 9, 10, 11, 14.

Тема 8. Соціально-педагогічні аспекти в роботі з сім'ями, що перебувають у складних життєвих обставинах, прийомними сім'ями, дитячими будинками сімейного типу.

Мета заняття: оволодіння структурою знань про особливості соціально-педагогічної діяльності у зазначених типах сімей.

Основні питання:

1. Визначити категорії сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

2. Визначити форми робіт, які застосовуються під час надання соціальних послуг сім'ям.

3. Розкрити особливості прийомної сім'ї як форми сімейного влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

4. Обґрунтувати причини розвитку дитячих будинків сімейного типу.

5. Створити таблицю видів соціальних послуг, що надаються сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

6. Розробити план соціального супроводу прийомної сім'ї.

7. Скласти схему соціального супроводу дитячого будинку сімейного типу.
Література: 2, 3, 6, 7, 8, 11, 14, 15, 16.

Тема 9. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації.

Мета заняття: усвідомлення та засвоєння знань про сутність девіантної поведінки, різні типи девіації. Вміння класифікувати причини девіантної поведінки у дітей та молоді.

Основні питання:

1. Розкрити питання «важких» дітей в історії соціально-педагогічної думки.
 2. Розкрити сутність основних теорій девіації.
 3. Охарактеризувати поняття та види девіантності, девіантної поведінки людини. Структура негативної девіації.
 4. Охарактеризувати соціальні передумови дезадаптації підлітків.
 5. Скласти таблицю критеріїв класифікації типів важковиховуваності та їхні ознаки.
 6. Підготувати виступ на тему «Роль різних агентів соціалізації у дезадаптації особистості.»
- Література: 2, 3, 4, 7, 11, 13.

Тема 10. Основи віктимології.

Мета заняття: оволодіння структурою знань про сутність віктимної поведінки, різні її типи. Формування вмінь визначати та обґрунтовувати причини віктимної поведінки у дітей та молоді.

Основні питання:

1. Проаналізувати сутність і зміст поняття «віктимна поведінка» в теорії та практиці соціально-педагогічної діяльності.
 2. Охарактеризувати основні чинники формування віктимної поведінки дітей.
 3. Обґрунтувати вплив індивідуально-психологічних характеристик на розвиток віктимної поведінки дітей.
 4. Визначити роль соціального педагога в роботі з віктимними дітьми.
- Література: 2, 3, 4, 7, 8, 11, 15.

Тема 11. Особливості захисту і підтримки дітей і молоді з функціональними обмеженнями

Мета заняття: оволодіння структурою знань про інвалідність, її причини та види.

Основні питання:

1. Охарактеризувати фізичні та психічні відхилення від норми.

2. Дати визначення понять «людина з обмеженими функціональними можливостями», «інвалідність».

3. В чому полягають особливості соціалізації дітей з обмеженими можливостями?

4. Написати протягом 10 хв. невелике есе «Мій власний досвід і ставлення до інвалідності».

5. Порівняти характерні ознаки медичної моделі та соціальної моделі інвалідності.

6. Обговорити в мікрогрупах питання про власні актуальні ресурси для роботи з дітьми з обмеженими можливостями.

Література: 1, 5, 12, 14, 15, 16.

Тема 12. Професійний та особистісний портрет соціального педагога загальноосвітнього закладу.

Мета заняття: оволодіння структурою знань про базові та спеціальні знання, необхідні фахівцю з соціальної роботи в школі. Засвоєння знань про Кодекс етики соціального педагога, його кваліфікаційні характеристики.

Основні питання:

1. Охарактеризувати професію соціального педагога та зміст його професійно-педагогічної культури.

2. Визначити систему знань, умінь соціального педагога.

3. Розкрити зміст особистісних та професійних якостей соціального педагога.

4. Охарактеризувати Кодекс етики та кваліфікаційні характеристики соціального педагога.

5. Проаналізувати підготовку соціального педагога в Україні.

6. Скласти професіограму соціального педагога.

Література: 2, 3, 5, 7, 9.

ТЕСТИ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. «Соціально-педагогічна діяльність», «соціально-педагогічний процес», «соціальне виховання», «соціальна адаптація» є категоріями:

- 1) Психології;
- 2) Соціальної педагогіки;
- 3) Соціальної психології;
- 3) Філософії;
- 5) Педагогіки.

2. Об'єктом соціальної педагогіки є:

- 1) Сфера соціальної дійсності, яку досліджує ця наука;
- 2) Сфера психічних явищ з позицій цієї науки;

- 3) Сфера взаємодії середовища та особистості, тобто спосіб надання об'єкта з позицій цієї науки;
 - 4) Сфера соціально-психологічних явищ, що досліджує ця наука;
 - 5) Сфера соціально-педагогічних явищ, яку досліджує ця наука.
3. Соціально-педагогічна діяльність з обдарованими дітьми спрямована:
- 1) На розвиток їх творчих здібностей;
 - 2) На розвиток їх інтелектуальних здібностей;
 - 3) На виявлення обдарованих дітей за допомогою психологічного тестування;
 - 4) На створення умов для їх успішної соціалізації та соціальної адаптації;
 - 5) На формування їх професійних компетентностей.
4. До основних функцій соціального педагога в загальноосвітніх закладів освіти належить:
- 1) захисна, прогностична, діагностична;
 - 2) консультативна, захисна, прогностична;
 - 3) організаторська, консультативна, захисна, прогностична, діагностична.
5. Визначте функцію соціального педагога якщо він здійснює: забезпечення змістовного дозвілля дітей та підлітків у школі та соціальному середовищі, залучення сім'ї та представників громадськості до соціально-педагогічного процесу в навчальному закладі.
- 1) Організаторська.
 - 2) Консультативна.
 - 3) Захисна.
6. Визначте функцію соціального педагога якщо він здійснює: надання порад, рекомендації учням, батькам, вчителям та іншим особам, які звертаються до соціального педагога.
- 1) Організаторська.
 - 2) Консультативна.
 - 3) Захисна.
7. Визначте функцію соціального педагога якщо він здійснює: забезпечення дотримання норм охорони та захисту прав дітей і підлітків, представлення їх інтересів у різноманітних інстанціях (службі у справах неповнолітніх, міліції, суді тощо).
- 1) Організаторська.
 - 2) Консультативна.
 - 3) Захисна.
8. Визначте функцію соціального педагога якщо він здійснює: вивчення та оцінювання реальних особливостей діяльності особистості, мікро колективу (класу чи референтної групи), шкільного колективу в цілому, неформальних молодіжних об'єднань; спрямованості впливу мікро середовища, особливостей

сім'ї та сімейного виховання, позитивних сил в мікрорайоні та джерел негативного впливу на дітей та підлітків.

- 1) Оцінна.
- 2) Діагностична.
- 3) Прогностична.

9. Визначте функцію соціального педагога якщо він здійснює: прогнозування на основі спостережень та досліджень посилення негативних чи позитивних сторін соціальної ситуації, що впливає на розвиток особистості чи групи.

- 1) Оцінна.
- 2) Діагностична.
- 3) Прогностична.

10. Визначте вид відхилення в здоров'ї, що поєднує в собі фізичні та психічні відхилення, при яких оволодіння освітою в обсязі державних стандартів є неможливою (ідіотія, аутизм тощо)?

- 1) Фізичні.
- 2) Складні.
- 3) Важкі.

11. Дайте визначення поняттю, яке описує систему дій і вчинків людей, соціальних груп, що суперечить соціальним нормам або визнаним у суспільстві шаблонам і стандартам поведінки.

- 1) Делінквентна поведінка.
- 2) Девіантна поведінка.
- 3) Адиктивна поведінка.

12. Дайте визначення поняттю, яке описує сукупність протиправних вчинків та злочинів, які не відповідають формально зафіксованим соціальним та юридичним нормам.

- 1) Делінквентна поведінка.
- 2) Девіантна поведінка.
- 3) Адиктивна поведінка.

13. Як називається поведінка, що передує різним видам хімічної залежності, виникає в результаті вживання різних груп наркогенних речовин і характеризується наявністю пов'язаних із цим проблем?

- 1) Делінквентна поведінка.
- 2) Девіантна поведінка.
- 3) Адиктивна поведінка.

14. До яких факторів ризику девіантної поведінки дітей та молоді відносяться: зниження життєвого рівня населення; майнове розшарування суспільства; обмеження можливостей соціально схвалених способів заробітку; безробіття; доступність алкоголю та тютюну?

- 1) До соціально-економічних.
- 2) До соціально-культурних.

3) До соціально-педагогічних.

15. До яких факторів ризику девіантної поведінки дітей та молоді відносяться: криза інституту сім'ї; зростання кількості сімей з конфліктним стилем виховання; проблеми, пов'язані з навчанням; конфлікти з вчителями; низький соціальний статус підлітка в учнівському колективі; слабка система позашкільної зайнятості дітей і молоді?

1) До соціально-економічних.

2) До соціально-культурних.

3) До соціально-педагогічних.

16. До яких факторів ризику девіантної поведінки дітей та молоді відносяться: зниження морально-етичного рівня населення; поширення кримінальної субкультури; руйнація духовних цінностей; наростання неформальних молодіжних об'єднань, в яких домінує культ сили?

1) До соціально-економічних.

2) До соціально-культурних.

3) До соціально-педагогічних.

17. До яких факторів ризику девіантної поведінки дітей та молоді відносяться: акцентуації характеру; реакція емансипації; реакція групування; потяг до самоствердження; задоволення почуття цікавості; бажання виглядати дорослим; потреба змінити психічний стан у стресовій ситуації; інфантилізм; підвищений рівень тривожності?

1) Біологічні.

2) Психологічні.

3) Фізичні.

18. До яких факторів ризику девіантної поведінки дітей та молоді відносяться: порушення роботи ферментативної та гормональної систем організму; вроджені психопатії; мінімальні мозкові дисфункції внаслідок органічного враження головного мозку; наслідки спадковості; вплив природного середовища.

1) Біологічні.

2) Психологічні.

3) Фізичні.

19. Як називається процес, що включає навмисне позбавлення себе життя?

1) Самокорекція.

2) Суїцид.

3) Самооцінка.

20. Деадаптація особистості, це:

1) Невідповідність соціопсихологічного та психофізіологічного статусу дитини;

2) Вхідження особистості в суспільство під впливом певних факторів;

3) Активність особистості, пов'язана з життєдіяльністю у суспільстві;

4) Активне пристосування особистості до умов соціального середовища;

- 5) Відновлення адаптаційних можливостей особистості.
21. Організація заходів із метою соціального виховання передбачає:
- 1) Організація клубу юних техніків;
 - 2) Проведення тренінгу соціально-значущих якостей;
 - 3) Проведення конкурсу інтелектуалів;
 - 4) Організація святкового концерту;
 - 5) Організація роботи клубу любителів природи.
22. Роль народних традицій у соціальному вихованні особистості:
- 1) Формує норми поведінки у суспільстві відповідно до культури і традицій;
 - 2) Сприяє становленню духовних потреб дітей;
 - 3) Формує шанобливе ставлення до народної спадщини;
 - 4) Розвиває творчі здібності дітей;
 - 5) Розвиває інтереси особистості до народної творчості.
23. Знання та вміння, що сприяють ефективному попередженню важковиховуваності:
- 1) Реалізація інтегрованого підходу до навчання сучасних учнів;
 - 2) Здійснення діяльності щодо впровадження оновленої програми освіти;
 - 3) Знання інформаційних технологій навчання, їх застосування;
 - 4) Знання особливостей вихованців, вміння розвивати їх розумові здібності з раннього дитинства;
 - 5) Застосування методів критеріального оцінювання компетенцій учнів.
24. Помилки виховання, що сприяють формуванню важковиховуваних:
- 1) Прояв байдужості до дитини;
 - 2) Приведення до слухняності та покори, що ґрунтуються на страху;
 - 3) Прагнення ізолювати дитину від зовнішнього середовища;
 - 4) Формування негативних позицій, інтересів, звичок, установок.
25. Співробітництво як тип сімейних взаємин передбачає:
- 1) Надмірну увагу дитині, що звільняє її від труднощів;
 - 2) Позицію батьків: діти мають зростати самостійними, незалежними;
 - 3) Прагнення повсякденно та повсюдно показувати свою любов до дитини;
 - 4) Взаємодію батьків та дітей на основі поваги один до одного.
26. Схильність людини чи групи людей стати жертвою певних обставин, це:
- 1) Віктемогенність;
 - 2) Підліткова віктимність;
 - 3) Підліткова віктимологія;
 - 4) Загальна віктимність;
 - 5) Віктимологія;
 - 6) Віктимність;
 - 7) Віктимізація;
 - 8) Процес перетворення людини на жертву.
27. На індивідуальному рівні віктимізація людини залежить від:

- 1) Слабкого типу нервової системи;
 - 2) Посидючості;
 - 3) Стійкості;
 - 4) Темпераменту;
 - 5) Сильного типу нервової системи;
 - 6) Саморегуляції;
 - 7) Рефлексії;
 - 8) Особистісних особливостей.
28. Функція сім'ї, спрямована відтворення психічних сил людини в трудовому процесі:
- 1) Комунікативна;
 - 2) Психотерапевтична;
 - 3) Економічна;
 - 4) Правова;
 - 5) Репродуктивна.
29. Можливі ознаки емоційного насильства над дитиною в сім'ї:
- 1) Інтерес до творчості, малювання, ліплення;
 - 2) Нервові проблеми, порушення апетиту;
 - 3) Сміх, радість, веселощі;
 - 4) Інтерес до самостійності, оптимізм;
 - 5) Активний біг, стрибки.
30. Поведінкові наслідки впливу ЗМІ:
- 1) Формування відповідних установок;
 - 2) Виникнення змін у організмі;
 - 3) Формування образу вчинків як посібник до дії;
 - 4) Формування світогляду глядачів;
 - 5) Формування «віртуальних» інтересів, потреб, способу життя.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Проведіть вивчення структури міжособистісних відносин у студентській групі методом наукового спостереження; зробіть висновки стосовно лідерів, ізольованих, пригнічених студентів; визначте причину, зробіть висновки, в яких зазначте своє ставлення до проблеми, оформіть у вигляді наукового звіту.
2. Проведіть наукове спостереження за одним із студентів з метою виявлення психологічних механізмів засвоєння навчальної інформації, прийомів запам'ятовування, оформіть у вигляді доповіді.
3. Проведіть дослідну бесіду з одним із студентів з метою виявлення режиму індивідуальної праці та відпочинку, оформіть у вигляді наукового звіту.
4. Визначте умови щодо виникнення потреби професійного самовиховання у майбутніх соціальних педагогів і проведіть їхній аналіз.

5. Запропонуйте конкретні шляхи покращання професійного самовиховання майбутніх соціальних педагогів. Обґрунтуйте свою думку.
6. Доведіть, чи можна сформувати уміння професійного самовиховання у майбутніх соціальних педагогів?
7. Сформууйте усвідомлення та переконайте студентів своєї групи у необхідності професійного самовиховання, розуміння змісту життя і щастя на різних рівнях (філософському, практичному, соціальному, професійному, сімейному).
8. Розробіть індивідуальну програму професійного самовиховання з орієнтацією на подальше вдосконалення, в якій зазначте: професійні якості особистості необхідні для роботи; що уже сформовано; що необхідно сформувати; перелік конкретних вправ, виконання яких дозволить сформувати професійно важливі якості, риси характеру та професійні вміння.
9. Напишіть творчу роботу на одну із наступних тем:
 - «Як я готую себе до професії соціального педагога?»
 - «Мій характер та історія власного «Я».
 - «Як змінилися мої мрії упродовж останніх років?»
 - «Як організувати діяльність соціального педагога у структурі психологічної служби ЗОШ?»
 - «Соціально-педагогічний захист обдарованих дітей».
 - «Організація рекреаційно-оздоровчої та освітньо-розвиваючої діяльності у дитячо-юнацьких закладах оздоровлення та відпочинку».
 - «Молодіжні організації як важливий компонент цілісної соціально-педагогічної системи суспільства».
 - «Структура, принципи та функції діяльності молодіжних організацій».
10. Охарактеризуйте механізми соціального впливу на зміну гендерних стереотипів.
11. Проведіть наукове вивчення гендерних особливостей рівня життя населення України.
12. Проведіть дослідну бесіду на тему: «Уявлення жінок і чоловіків щодо розподілу сімейних ролей».
13. Запропонуйте конкретні форми та методи роботи з молоддю, які необхідно впроваджувати з метою подолання гендерних стереотипів.
14. Роль засобів масової інформації в трансформації гендерної ідентичності в суспільствах перехідного періоду. Відповідь обґрунтуйте.
15. Проведіть наукове спостереження щодо трансформації гендерних стереотипів суспільства на основі паритетного виховання молоді.
16. Зробіть аналіз факторів віктимності та сплануйте методи мінімізації її впливу на особистість.
17. Розробіть план-конспект виховного заходу для старшокласників на тему: «Пізнай себе та допоможи собі сам».

18. Обґрунтуйте наявність необхідних умов для формування індивідуального стилю діяльності соціального педагога.
19. Характеристика типів акцентуацій характеру та їхнє врахування під час роботи з дітьми та молоддю як засіб мінімізації рівня віктимності.
20. Зробіть аналіз віктимності, спричиненої вродженими або набутими травмами, важкими, невиліковними хворобами, фізичними, розумовими, психічними відхиленнями.
21. Проведіть теоретичне вивчення проблем соціально-психологічної ізоляції осіб, інфікованих ВІЛ та хворих на СНІД.
22. Запропонуйте конкретні форми та методи роботи щодо вдосконалення сучасної системи спеціальних освітніх послуг неповносправним дітям.
23. Порівняйте поняття «соціальне виховання» і «соціальний розвиток». У чому відмінності?
24. Охарактеризуйте психолого-педагогічні та правові аспекти опіки природних та соціальних сиріт.
25. У чому полягає специфіка опіки сирітської дитини в умовах прийомної сім'ї та дитячого будинку сімейного типу?

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Історія розвитку соціально-педагогічних систем у світі.
2. Діяльність (мережа) соціальних служб у сучасній Україні.
3. Соціальне виховання і духовний розвиток особистості.
4. Роль факторів соціокультурного середовища і характер їх впливу на поведінку індивіда.
5. Система соціалізації підростаючого покоління за М.Монтессорі.
6. Система соціалізації підростаючого покоління В.О.Сухомлинським.
7. Система соціалізації підростаючого покоління Л.С.Виготським.
8. Особливості соціально-педагогічної діяльності з прийомною сім'єю.
9. Соціально-педагогічний аспект діяльності навчально-виховних закладів інтернатного типу (можливо на прикладі діяльності Я.Корчака, А.С.Макаренка).
10. Специфіка роботи соціального педагога у дитячому будинку.
11. Роль С.Т. Шацького у становленні мережі позашкільних закладів як організацій соціального виховання.
12. Соціально-педагогічний аспект діяльності позашкільних закладів.
13. Характеристика основних засобів реалізації соціально-педагогічної діяльності позашкільного закладу.
14. Особливості діяльності соціального педагога в закладах дозвілля.
15. Особливості роботи соціального педагога в закладах реабілітації дітей з обмеженими можливостями.

- 16.Неформальні об'єднання як фактор соціально-педагогічного впливу на особистість дитини та підлітка.
- 17.Сучасне значення соціально-педагогічної роботи з дітьми та підлітками за місцем проживання.
- 18.Роль та місце соціального педагога у гармонізації сімейних взаємовідношень.
- 19.Віктимна поведінка підлітків.
- 20.Шляхи гармонізації внутрішньосімейних відносин (психолого-педагогічні аспекти).
- 21.Соціально-педагогічні проблеми сімей.
- 22.Соціально-педагогічна підтримка дітей в багатодітній сім'ї.
- 23.Особливості соціально-педагогічної роботи щодо попередження насилля в сім'ї.
- 24.Методи і форми роботи соціального педагога з неповною сім'єю.
- 25.Обрядовість як засіб підтримання та зміцнення сім'ї.
- 26.Роль народних свят у зміцненні внутрішньосімейних стосунків.
- 27.Відхилення в поведінці дитини як соціально-педагогічна проблема.
- 28.Обдарованість як відхилення від норми.
- 29.Роль сім'ї в попередженні девіантної поведінки дітей.
- 30.Від "важкого" підлітка до правопорушника.
- 31.Пияцтво і алкоголізм як соціально-педагогічна проблема.
- 32.Сімейні алкогольні традиції і їх вплив на розвиток дитячого алкоголізму.
- 33.Соціальна дезадаптація підлітків-наркоманів.
- 34.Дитина-наркоман в соціумі.
- 35.Дитяча проституція як соціальне явище.
- 36.Роль суспільних організацій у профілактиці злочинної поведінки неповнолітніх.
- 37.Роль мікросередовища у формуванні особистості правопорушника.
- 38.Бродяжництво та безпритульність дітей як соціально-педагогічна проблема.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання та методами демонстрування з навчальної дисципліни є:

- поточний контроль – здійснюється для всіх видів аудиторних занять під час їх проведення. Метою поточного контролю є визначення рівня досягнень

дисциплінарних результатів навчання студента за певним розділом (темою) робочої програми дисципліни, практичними заняттями, самостійною роботою;

- проміжний (модульний) контроль має на меті оцінювання знань, умінь та практичних навичок студента, набутих під час засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни;
- підсумковий контроль передбачає комплексне оцінювання рівня сформованості результатів навчання з дисципліни.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: доповідь на практичному занятті, самостійна робота (підготовка конспекту лекції, складання міні-словників до теми тощо), есе, тести, реферат, підготовка презентації на визначену тему.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення якості виконання завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає розкриття теоретичних питань і тести. Кожне завдання модульної контрольної роботи (2 теоретичні і тестові завдання) оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 40 балів (по 20 балів кожне теоретичне питання); тести оцінюються в 10 балів. Максимальна оцінка за модульну контрольну роботу – 50 балів.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік у формі усного опитування.

Результат підсумкового контролю визначається як середньоарифметичне значення двох модулів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена у відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 35) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає залік в усній формі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

T1	T2	T3	T4	T5	Модульна контрольна робота	Сума
----	----	----	----	----	-------------------------------	------

10	10	10	10	10	50	100
----	----	----	----	----	----	-----

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

T1	T2	T3	T4	T5	Модульна контрольна робота	Сума
10	10	10	10	10	50	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Самостійна робота	2	12	2	12
Есе	1	8	1	8
Тестування	2	10	2	10
Доповідь на практичному занятті	5	10	5	10
Реферат	1	5	1	5
Підготовка і демонстрація презентації на визначену тему	2	5	2	5
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання модульної контрольній роботи:

40-50 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, правильно вирішує тестові завдання.

30-39 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою

термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації. Тести вирішує правильно.

20-29 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою. При вирішенні тестових завдань допускає незначні помилки.

10-19 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань, вирішує тести з помилками.

1-9 бали – не в змозі викласти зміст питань, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, вирішує завдання, які потребують однослівної відповіді.

0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни «Соціальна педагогіка» здійснюється в усній формі за переліком запитань.

Оцінка А виставляється студентам, які повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати відповіді на всі питання курсу, опанували рекомендовану літературу.

Оцінку В отримують здобувачі вищої освіти, які оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допустили неточності.

Оцінку С отримують студенти, які в основному оволоділи програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні, проте у відповідях допускають несуттєві помилки.

Оцінка D виставляється студентам, які показали задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні й при відповідях допускають помилки.

Оцінку E отримують здобувачі вищої освіти, які виявили мінімально достатній рівень знань з дисципліни, необхідний для продовження навчання, вивчили основні терміни курсу та орієнтуються в матеріалі базового підручника.

Студенти, які за результатами іспиту отримали незадовільні оцінки FX або F, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і при оцінці FX повторно перескласти підсумковий контроль, а при оцінці F пройти повторний курс вивчення дисципліни зі складанням підсумкового контролю.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Соціалізація особистості – мета соціальної педагогіки.
2. Соціально-педагогічна діяльність як умова соціалізації особистості.
3. Предмет та завдання соціальної педагогіки.
4. Дайте характеристику зв'язку соціальної педагогіки з іншими науками та сферами суспільного життя.
5. Охарактеризуйте базові теорії соціальної педагогіки.
6. Основні категорії соціальної педагогіки.
7. Принципи соціально-педагогічної діяльності.
8. Структура та функції соціально-педагогічної діяльності.
9. Соціалізація особистості.
10. Соціальне середовище як необхідна умова соціалізації особистості.
11. Соціальна адаптація. Соціальне виховання. Соціальні інститути.
12. Соціальна профілактика. Реабілітація. Соціальні послуги.
13. Історія генези соціальної педагогіки.
14. Підготовка соціальних педагогів через соціальні студії у різних країнах світу.
15. Спільне і відмінне у підготовці соціальних працівників і соціальних педагогів за рубежом.
16. Основні напрями державної молодіжної політики.
17. Система центрів соціальних служб для молоді України.
18. Стратегія управління діяльністю волонтерських груп: інноваційні підходи.
19. Захист прав дитини як соціально-педагогічна проблема.
20. Становище молоді в основних сферах життєдіяльності.
21. Найважливіші соціальні проблеми молоді.
22. Типологія позашкільних освітніх закладів та специфіка їх діяльності.
23. Сім'я – провідний фактор соціалізації особистості. Типи сімей.
24. Характеристика батьківства.
25. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю.
26. Соціальне сирітство в Україні.
27. Соціальний статус дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
28. Державні заклади опіки дітей в Україні.
29. Сімейні форми влаштування дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
30. Характеристика інвалідності як причини обмеженої дієздатності особистості.
31. Моделі соціальної підтримки людей з обмеженими функціональними властивостями.
32. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації.
33. Віктимна поведінка дітей та молоді.

34. Особливості педагогічної профілактики адитивної поведінки підлітків.
35. Профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі.
36. Територіальна громада як соціалізуючий простір особистості.
37. Соціально-педагогічна робота в загальноосвітніх навчальних закладах.
38. Система центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Соціально-педагогічна робота в закладах соціального обслуговування.
39. Соціально-педагогічна діяльність неурядових організацій.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / О.В. Безпалько, І.Д. Зверева, Т.Г. Веретено; За ред. О. В. Безпалько. К.: Академвидав, 2013. 312 с.
2. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. К.: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
3. Богданова І. М. Соціальна педагогіка: навч. посібник. ПНПУ імені К. Д. Ушинського. Харків: Бурун Книга, 2011 160 с.
4. Віктимологія : навч. посіб. / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін.; за ред. В. В. Голіни і Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2017. 308 с.
5. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За ред. І.Д. Зверевої. Київ, Симферополь: Універсум, 2012. 563 с.
6. Єжова Т. Є. Соціальна реабілітація дітей-інвалідів: навч. посіб. / Т. Є. Єжова. К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 284 с.
7. Заверико Н.В. Соціальна педагогіка: навч. посіб. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 240 с.
8. Кальченко Л. В. Соціально-педагогічний захист бездоглядних дітей у притулках для дітей: [науково-методичний посібник]. Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 350 с.
9. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід категорій сімей та дітей. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 232 с.
10. Комплексна допомога бездоглядним та безпритульним дітям: метод, посіб. / Авт.: Безпалько О.В.; Гурковська Л.П.; Журавель Т.В. та ін. / За ред. Зверевої І.Д., Петрочко Ж.В. К.: Видавничий дім "КАЛИТА", 2010. 376 с.
11. Петрочко Ж. В. Діти в складних життєвих обставинах: соціально-педагогічне забезпечення прав: монографія / Ж. В. Петрочко. Рівне: видавець О. Зень, 2010. 368 с.
12. Петрунько О.В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіа середовищі: Монографія. Полтава, 2010. 480 с.
13. Робота з сім'ями, які потребують професійної соціально-педагогічної підтримки. Тренінговий курс для спеціалістів соціальної сфери / Авторі-упорядники: В.Г. Головатий, А.В. Калініна, О.А. Виноградова. За заг. ред.

- Т.Ф. Алексєєнко. К.: Основа-Принт, 2007. 128 с.
14. Соціальна педагогіка: підручник. 4-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А.Й. Капської. К.: Центр учбової літератури, 2009. 488 с.
15. Туляков В. А. Виктимология: социальные и криминологические проблемы. Одесса: Свет, 2000. 336 с.
16. Чубук Р. В. Соціальна педагогіка: [навчальний посібник]. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 348 с.